

Storfyrstindens Venner
c/o Sylvester Roepstorff
Søndermarksvej 11
2500 Valby
syllowester@gmail.com
27 35 61 13

Valby d. 11.02.2025

Teknik- og Miljøforvaltningen i Københavns Kommune
Parker, Kirkegårde og Renhold
Bynatur
Njalsgade 17
Postboks 394
2300 København S

Ansøgning om opstilling af mindesmærke for Jutta Graae, "Storfyrstinden"

En gruppe, kaldet *Storfyrstindens Venner*, ansøger hermed Københavns Kommune om tilladelse til i Churchillparken at opsætte et mindesmærke for Jutta Graae, som var en af de vigtigste modstandsfolk under besættelsen af Danmark, og arbejdede under dæksnavnet *Storfyrstinden*.

Begrundelse

Jutta Graae var en central del af den danske modstandsbevægelse under besættelsen, men blev først hevet frem fra glemslen, da der i 2021 blev skrevet en biografi om hende. Allerede før besættelsen opererede Jutta Graae med at formidle oplysninger til efterretningsvæsenet og blev i løbet af krigen et uundværligt bindeled imellem modstandsgrupperne i Danmark og efterretningsvæsenet i Sverige og England. Hun formidlede kontakter og efterretninger til Sverige og England, og fik efter befrielsen stor betydning for Danmarks tilslutning til de allierede magter. Men Juttas historie er ikke skrevet før nu – selv om hendes indsats er på højde med de største modstandsmænd, som der er rejst mindesmærker for: Ebbe Munck, Anders Lassen m.fl.

Beskrivelse af kunstværket og af placeringen

Storfyrstindens venner har gennem tre år researchet på en kunster og en placering af et monument for Jutta Graae. Vi er kommet frem til, at kunstneren Eli Benveniste vil være bedst egnet til at udarbejde et forslag til, hvordan dette mindesmærke kan udformes. Eli Benveniste har en særlig evne til både at tænke abstrakt og figurativt og på denne måde både kunne løse en klassisk opgave i en tid, som på mange måder er løbet fra den traditionelle portrætbuste, og hun har lavet adskillige portrætter af meget høj kvalitet. Eli er født i 1961 og har arbejdet det meste af sit kunstnerliv i udlandet, hvilket flugter med den kosmopolitiske indstilling, der var bærende for Jutta Graaes modstandsarbejde.

Churchillparken er for os det oplagte valg af flere grunde. Udover Frihedsmuseet huser denne park allerede mindesmærker af adskillige modstandsfolk og danskere i krig. Alle sammen mænd. Jutta Graae var under krigen uformelt og efter krigen formelt ansat i den militære efterretningstjeneste

(FE), som siden 1963 har haft domicil i voldanlægget Kastellet nær Churchillparken. Endelig er stedet meget besøgt både af danskere og af turister, hvilket vil gøre den historie, som en statue af Storfyrstinden gør tydelig, mere kendt. Vi vil supplere statuen med en QR-kode som giver adgang til en podcast, der fortæller Juttas historie, og hvordan hun var med til at sikre, at Danmark blev regnet med blandt de allierede.

Statuen håber vi kan blive placeret en meter til højre for Thomas Dinesen-monumentet, hvor der er en ledig plads. Grus-pladsen er allerede etableret, og vi håber derfor, at kommunen vil se med velvilje på denne placering.

Vi har bedt Eli Benviniste om at skitsere et forslag til et mindesmærke for Jutta Graae, og Eli har gjort sig nogle tanker om hvordan en statue i Churchill parken kunne se ud. Forslaget tager udgangspunkt i, at det kun vil være muligt at dispensere fra fortidsmindebeskyttelseslinjen, hvis bustens omfang svarer til de eksisterende tre buste (Anders Lassen, Kaj Birksted og Thomas Dinesen), og at omfanget er tilpasset omgivelserne, men som samtidig er en viderefortolkning af en klassisk portrætbuste.

Elis skriver:

"Jeg kunne fint lave Juttas mindesmærke som de foregående tre, men må sætte spørgsmålstegn ved, om det er den bedste løsning. Jutta Graae var anderledes end sine mandlige kolleger. Hun skilte sig ud, ikke kun som kvinde, men med sin særlige diplomatiske tilgang, et karaktertræk der fik virkelig stor betydning for modstandsbevægelsen. Jutta kunne tale med høj som lav og fylde de pladser ud som opstod undervejs. Hun var jordbunden og pragmatisk, og det var hende i højere grad magtpåliggende at tjene formålet end at bringe opmærksomhed omkring sin egen person. Derfor sigter jeg efter en udformning som nok skiller sig ud, men som samtidig tager hensyn til proportionerne i de allerede opstillede mindesmærker.

I stedet for at sætte hendes buste op på en piedestal, vælger jeg at vende proportionerne om, så det bliver den modellerede base på 60 cm., som hendes skikkelse på 175 cm. vil stå på. Samtidig vil jeg så vidt det er muligt indordne mig det samlede størrelsesforhold på 240 x 60 x 40 cm.

Jeg har gennem en årrække, ind imellem andre serier af arbejder, modelleret omkring 25-30 portrætter af mine venner. Så da der i den seneste tids opførte mindesmærker er valgt andre løsninger til gengivelse af forskellige personligheder, tænker jeg, at det kunne være en fin udfordring at skildre Jutta Graaes ansigt helt figurativt, især da der findes mange fotografier af hende at arbejde efter.

Vores formsprog har flyttet sig, og mindesmærker er en disciplin, der måske har det lidt svært ved at følge med tiden. Der kunne være en risiko for, at en figurativ udformning kunne komme til at ligne et anakronistisk udtryk fra 1800-tallet. Derfor har jeg valgt, at det kun bliver hendes portræt, jeg modellerer naturalistisk og så nøjagtigt som muligt, hvorimod hendes skikkelse vil bevæge sig over i et langt mere abstrakt udtryk. Elegant, som det var hendes særkende, men i en livligere form for modellering. Jeg har hele tiden forestillet mig hende afbilledet midt i en bevægelse, med et dokument i hånden ned langs siden, som havde et snapshot fanget hende midt i et af hendes mange gøremål.

Jeg vil anbringe Jutta Graae stående, med den ene fod højere oppe end den anden på Babelstårnets ufærdige ruin. Et babelstårn en miniature, men i genkendelige detaljer, og som et symbol på kaos – på krig. Historien om babelstårnet er kort fortalt, at menneskeheden i sin vorden, talte samme sprog og levede i forståelse indtil den dag, hvor vi blev overmodige og fandt på at ville bygge et tårn, der skulle nå op til

himlen. Gud forhindrede dette ved at give menneskeheden forskellige sprog, så vi ikke længere kunne kommunikere med hinanden og bygningsværket gik i opløsning under sin opbygning.

Det er dét, jeg vil lade min skulptur hvile på – aktuelt i dag. For trods tidens udvidede muligheder for kommunikation, synes de teknologiske og digitale fremskridt ikke at hjælpe på en fælles forståelse, men skræmmebilleder, konspirations teorier og misinformation kan stadig nå frem over de største afstande, til den mindste afkrog.

Heldigvis er der i ethvert samfund mennesker, som finder modet til at reagere på overgreb og uretfærdighed og altid vil nægte at blive medløbere. Jutta Graae var sådan et menneske, og skulpturen skal fremhæve hendes mod og store indsats, hendes forsvar for demokratiet. Portræt af Jutta Graae nedenfor er det fotografi, som jeg vil benytte til hendes portræt”.

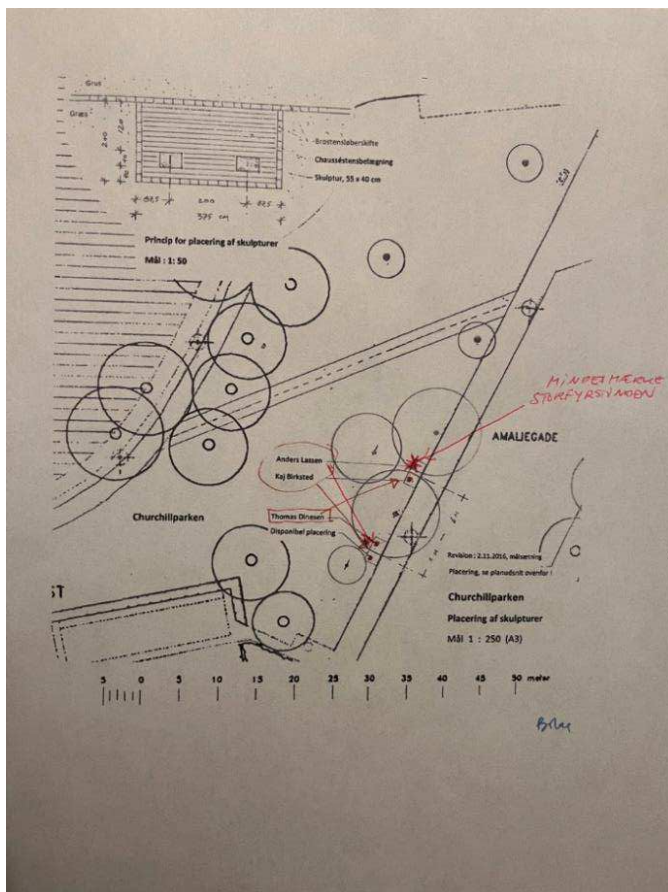

Storfyrstindens Venner ansøger Københavns Kommune om tilladelse til, at Eli Benviniste udfører et mindesmærke, som ovenfor skitseret, der vil kunne stå ved siden af Thomas Dinesen i Churchill parken og som størrelsesmæssigt lægger sig op ad de allerede opsatte mindesmærker, men som går lidt længere end ”et monument af samme dimensioner som de andre tre portrætbuster”.

Fotos af nuværende gruspladser langs Amaliegade med buster af tre krigshelte: Anders Lassen, Kai Birksted og Thomas Dinesen

Fra Københavns Kommune, TMFKP beskyttelseslinjer, har vi fået tilsagn om at kunne placere et mindesmærke på den tomme plads ved siden af Thomas Dinesen i Churchillparken, koordinater 55,68897 N, 12,59778 Ø. Vi er indforstået med, at det kun vil være muligt at dispensere fra fortidsmindebeskyttelseslinjen, hvis bustens omfang svarer til de eksisterende tre buster og at omfanget er tilpasset omgivelserne.

Kort over Churchillparken ved Amaliegade. Det fremgår, at nuværende mindesmærker blev omplaceret i forbindelse med nyopførelsen af det ny Frihedsmuseum, og at der nu er en oplagt plads til Storfyrstinden på allerede etableret grus-plads til højre for monumentet af Thomas Dinesen

Tilladelser fra ledningsejere

Vi er i positiv dialog med relevante ledningsejere om tilladelse til at opsætte et mindesmærke tæt på lokationen: TDC NET (med sagsnummer: 0681020), HOFOR FJERNVARME P/S, HOFOR SPILDEVAND HOLDING A/S samt HOFOR VAND HOLDING A/S. Fra Radius Elnet har vi allerede fået tilladelse.

Dialog med andre interessenter

Københavns Kommune har bistået med en dispensation fra naturbeskyttelseslovens krav til Kastellet, såfremt omfang og formål af statuen tilpasses omgivelserne. Vi har positive tilkendegivelser fra Veteranforeningen ved Ida Seehusen og Christian Eugen-Olesen fra Frihedskampens Mindefond. Fra Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse (ETAB-partnerelement Kastellet) har vi fra Marie Surlykke Lund, chef for etablisementspartnerelement på Kastellet fået fuldmagt til indhentning af dispensation til opsætning af mindesmærke hos SLKS. Og vi er nu i dialog med Slots- og Kulturstyrelsen (Sune Hougesen Watkins), som skriver at placeringen ved Frihedsmuseet og i sammenhæng med de øvrige buster, følger formålet med området, men vi mangler at få afklaret om opsætningen af mindesmærket kræver en dispensation efter museumsloven.

Materialer, dimensioner og vedligeholdelse

Kunstneren Eli Benveniste har skitseret en figur i bronze i størrelsesforhold på 240 x 60 x 40 cm, som er målene for de tre andre værker af Kaj Birksted, Anders Lassen og Thomas Dinesen. Men i stedet for at sætte Juttas buste op på en piedestal, vil Eli vende proportionerne om, med en base på 60 cm, som Juttas skikkelse på 175 cm. vil stå på, således at det samlede størrelsesforhold ender på ca. 240cm i højden og 60 cm i bredden og 40 cm i dybden i lighed med proportionerne i de allerede opstillede mindesmærker. Både base og krop vil være i bronze, og vil kunne i stilles direkte på brostenene, men der kan lægges en lav sten imellem om nødvendigt.

Eli vil **modellere mindesmærket i ler**, som overført til bronze vil leve op til de krav en opgave i det offentlige rum kræver. Figuren af Jutta Graae vil være egnet til at stå udendørs i al slags vejr og vind, og tage hensyn til folks almindelige færden, ligesom værket også vil tage højde for hvordan mildere former for hærværk, fx. graffiti, kan undgås (eller let kan fjernes). Statuen vil følge samme vedligeholdelsespraksis, som de tilsvarende monumenter i Churchillparken.

Bronzestøberen, som Eli Benveniste arbejder sammen med, vurderer at forslaget vil veje omkring 150-200 kg, da bronze har en massefylde på 8,8 (dvs. en kubikmeter bronze vejer 8,8 ton). Et fundament til en vertikal skulptur, som måler 240 cm. behøver en base med samme mål som skulpturens bund, altså ca. 60 x 40 og en dybde på 90 cm, så det er frostfrit. Hvis vi vælger at lægge skulpturen på en lav sten under bronzen, bliver vægten forøget, men vil være bedre fordelt på overfladen.

Økonomi

Eli Benvenistes budgetoverslag:

Kunstnerhonorar	380.000 DKK
Assistenthonorar	50.000 DKK
Leje af værksted i 12 måneder	70.000 DKK
Materialer:	
1 ton ler	10.000 DKK
Silikoneform	45.000 DKK
Afstøbning af bronzeskulptur og tilpasning ved støberi i Italien	250.000 DKK
Transport og montering:	
Transport og crate (Italien - DK)	7.200 DKK
Opsætning (u. fundament)	20.000 DKK
Liftleje	14.000 DKK
Rejseudgifter for Eli (Italien - DK)	10.000 DKK

Dokumentation:	
Skiltning	8.000 DKK
Formidling, herunder udarbejdning af en podcast med QR-koder	55.000 DKK
Fotografering	18.000 DKK
<u>Ialt</u>	<u>937.200 DKK</u>

Derudover vil vi søge 2.000 kr. til en reception i forbindelse med afsløring af statuen, samt 8.000 kr. til at dække rejseudgifter til Trine Engholm til et foredrag om Jutta Graae på SOE's Klub i London. Hvis tilladelse opnås fra Københavns Kommune, vil Storfyrstindens venner søge fonde til at realisere projektet.

Tidsplan

Hvis vi opnår tilladelse til opsætning af statue af Jutta Graae i Churchillparken, vil tidsplanen være:

Fondsansøgning til honorar til kunstner og produktion	august-september 2025
Eli Benviniste udarbejder en model	oktober 2025
Modellen sendes til bronzestøber	november 2025
Fundament og sokkel klargøres	december 2025
QR-koder med podcast udarbejdes	august-november 2025
Den færdige statue sættes op og statue afsløres	januar 2026

Overdragelse af rettigheder

Vi er indforstået med, at alle rettigheder for kunstværket, også podcasten, overdrages til Københavns kommune.

Vi håber at Københavns Kommune vil se velvilligt på denne ansøgning.

Med venlig hilsen,
på vegne af *Storfyrstindens venner*,

Sylvester Roepstorff,
Søndermarksvej 11,
2500 Valby,
syllowester@gmail.com,
27 35 61 13

Medunderskrivere på ansøgningen, som indgår i Storfyrstindens venner:

Ettie Cordelia Castenskiold, Tuse Næs Vej 7, 4300 Holbæk, ettie@castenskiold.dk tlf. 60498626
Karen Sivebæk Munk, Jernbaneplass 2, 4300 Holbæk, karensivebaekmunk@gmail.com tlf. 30233341
Trine Engholm Michelsen, Højstedvej 16, 4591 Føllenslev, kontakt@trineengholm.com, tlf. 71798535
Sara Sidenius Johansen, Frederiksholms Kanal 28C, sara.johansen@yahoo.dk, tlf. 20707072

